

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 143/2019
13.05.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Оливер Лукаја, адвокат из ..., против туженог Клинички центар Србије из ..., ради утврђења о заснивању радног односа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против решења Апелационог суда у Београду Гж1 808/2017 од 06.09.2018. године, у седници већа одржаној 13.05.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле, **УКИДА СЕ** решење Апелационог суда у Београду Гж1 808/2017 од 06.09.2018. године и предмет **ВРАЋА** том суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог Основног суда у Београду П1 3106/13 од 09.11.2016. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле АА, па је утврђено да је тужилца 18.05.2013. године по сили закона засновала радни однос на неодређено време код туженог Клиничког центра Србије са седиштем у ..., што је тужени дужан да трпи и призна и да тужилцу врати на рад, у року од 8 дана од правноснажности пресуде. Ставом другим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тражено да се обавезе тужени да тужилцу распореди на радно место спремач у одређеној радној јединици које је обављала или на слично радно место које одговара њеној стручној спреми, као недозвољена. Ставом трећим изреке, утврђено је повлачење тужбе у делу о накнади штете и уплати доприноса. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 78.750,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом извршења.

Апелационог суда у Београду је решењем Гж1 808/2017 од 06.09.2018. године одлучио о жалби туженог, тако што укинуо првостепену пресуду у ставу првом изреке и тужбу у том делу одбацио, а преиначио у ставу четвртм изреке и одбио као неоснован захтев тужиле за накнаду трошкова.

Тужилца је благовремено изјавила ревизију против решења другостепеног суда због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања. У ревизији је наведено да је побијано решење донето уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. и став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку и да је засновано на

неприхватљивом ставу да је тужба поднета по протеку рока прописаног одредбом члана 195. став 2. Закона о раду, што је чињенично и правно образложено.

Испитујући побијано решење у смислу члана 408. у вези члана 420. став 6. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Тужила је 01.08.2013. године суду поднела тужбу ради утврђења да је код туженог засновала радни однос на неодређено време. Тужбу је засновала на наводима о наступелим условима за преображај радног односа, према дужини времена рада на одређено време, упркос чему тужени са њом није закључио уговор о раду на неодређено време.

Утврђене су чињенице да је тужила радила код туженог по више закључених уговора о раду на одређено време. Уговором о раду од 04.06.2012. године уговорено је трајање радног односа од 18.06.2012. године до 18.05.2013. године. За време трајања тог уговора, тужени је 26.04.2013. године донео и 30.04.2013. године тужили доставио решење да тужили престаје радни однос 18.05.2013. године, због истека времена на који је заснован.

Првостепени суд је по тужби спровео поступак, на основу изведених доказа утврдио след чињеница о закљученим уговорима о тужилином раду код туженог, периодима рада и трајању рада у континуитету, па је нашао да је основан тужбени захтев управљен на утврђење о наступелом преображају радног односа и донетом пресудом је усвојио постављени тужбени захтев у том делу.

Другостепени суд је сматрао да је првостепена пресуда у наведеном делу захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 3. ЗПП, јер је тужба подигнута по истеку рока прописаног одредбом члана 195. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05, 54/09), па је применом члана 391. став 2. ЗПП укинуо првостепену пресуду и тужбу одбацио у наведеном делу. При том, другостепени суд образлаже да формална правноснажност решења о престанку радног односа истеком рока за који је уговор закључен, не искључује примену императивних одредаба члана 37. став 1., 2. и 4. Закона о раду, у ситуацији када радни однос на одређено време траје дуже од 12 месеци, противно условима из наведених законских одредаба. Међутим, имајући у виду императивно процесно правило о судској заштити из члана 195. став 1. и 2. наведеног закона, закључује да је рок од 90 дана почео тећи од дана достављања решења о отказу уговора о раду, јер је тада видљива повреда права запосленог. Сходно томе, другостепени суд сматра да је тужба подигнута после истека рока од прописаног законом, рачунајући од дана 30.04.2013. године када је тужила примила решење о престанку радног односа.

Основано се у ревизији истиче да је тужила покренула поступак ради утврђења права по основу рада, права за које тврди да јој је повређено, али не даном достављања решења о престанку радног односа на одређено време које је декларативног карактера, већ протеком последњег дана рада код послодавца, односно 18.05.2013. године када је престала да ради код туженог, а тужени јој није понудио да настави да ради, нити да закључе уговор о заснивању радног односа на неодређено време. Рачунајући од тада

није протекао рок од 90 дана за тражење правне заштите, до подношења тужбе 01.08.2013. године.

Врховни касациони суд налази да је ревизија основано указала да је другостепени суд погрешно закључио да је тужба подигнута после рока прописаног законом. Одбачајем тужбе као да је неблаговремено поднета, учињена је битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП у поступку пред другостепеним судом, која представља дозвољени разлог ревизијског побијања у смислу члана 407. став 1. тачка 3. ЗПП.

Рок прописан чланом 195. став 2. Закона о раду је преклузивни рок материјалног права. Реч је о року за покретање поступка за заштиту права. Поступак се покреће тужбом чији подносилац сматра да му је право повређено. Право може бити повређено одлуком или на други начин, фактичком радњом или нечињењем. Ако је право повређено одлуком, рок за подизање тужбе се рачуна од дана достављања одлуке запосленом. Ако извор повреде није у одлуци, за почетак рока меродаван је дан сазнања за повреду права.

Тужбом није тражен поништај решење о престанку радног односа на одређено време, донетог 26.04.2013. године. Извор повреде права тужиља не везује за ту одлуку послодавца, којом се декларише да јој са даном 30.04.2013. године престаје радни однос на одређено време. Извор повреде права тужиља везује за сазнање да јој послодавац од 30.04.2013. године није омогућио даљи рад, закључењем уговора о раду на неодређено време, основом укупне дужине њеног рада у континуитету на истим пословима, односно пропуштањем да са њом такав уговор закључи, по захтеву који је упутила а на који одговор није добила.

Дан сазнања за повреду права мора се везивати за пуну извесност о постојању повреде. Кад је реч о повреди која се огледа у нечињењу, пуна извесност се не успоставља све до наступања дефинитивних показатеља да се чини повреда права. Дефинитивним показатељима се не може сматрати решење које је послодавац унапред донео, у току трајања тужиљиног рада на одређено време, декларишући да јој радни однос престаје истеком времена за које је заснован закљученим уговором о раду на одређено време. Таквим решењем се не искључује могућност даље примене института преображаја радног односа у радни однос на неодређено време, гледано у односу на укупну дужину трајања рада на одређено време у континуитету код истог послодавца, на истим пословима, рачунајући и период након пријема решења којим се декларише датум престанка радног односа на одређено време. То време не може остати ван домашаја прописаног ограничења у члану 37. став 2. Закона о раду, преко којег дуже трајање рада доводи до успостављања радног односа на неодређено време. Стога, рок за подизање тужбе ради утврђења преображаја радног односа не почиње тећи до истека уговореног периода рада запосленог по закљученом уговору о раду на неодређено време.

Из изнетих разлога, одлука другостепеног суда је морала бити укинута и предмет враћен том суду на поновно одлучивање о жалби туженог на првостепену пресуду.

На основу члана 415. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић